

Emakumea Euskal Zuzenbidean

Esperientzia paregabe honetan, emakumeen eskubideen babesean eta balioespenean euskal zuzenbideak izan zuen aitzindaritzari buruz hausnartuko da.

Eka. 19 - Eka. 20 2025

Kod. D01-25

Mod.:

Aurrez aurrekoa

Edizioa

2025

Jarduera mota

Uda Ikastaroa

Data

Eka. 19 - Eka. 20 2025

Kokalekua

Gernikako Batzar Etxea / Euskal Herri Museoa

Hizkuntzak

Gaztelera Euskara

Balio akademikoa

20 ordu

Antolakuntza Batzordea

Azalpena

Euskal zuzenbide zibil historikoa hainbat ikuspegitatik aztertu da, baina gutxitan aztertu da sakon emakumeak bere egitura juridikoan duen zeregina. Ikerketa berrienek, Iura Vasconiae aldizkariaren azken bi zenbakietan bildutakoek, errealitate horretara hurbiltzeko aukera ematen dute ekarpen berriekin eta begirada anitzarekin.

Udako Ikastaro honen helburua ikerketa horien emaitzak publiko orokorrari zabaltzea da, zorroztasun akademikoa tonu irisgarri eta dibulgatzailearekin konbinatuz. Ba al zenekien euskal etxea, ordenamendu juridiko pribatuaren erdigune gisa, berdintasunez transmititzen zela eta hari buruzko edozein erabakik jabearen baimena behar zuela? Hori da euskal zuzenbideak emakumeari kokapen nabarmena aitortu ziola erakusten duten adibide ugarietako bat, batez ere beste ordenamendu historiko batzuekin alderatuta.

Parte hartu duten ikertzaileek hainbat ikuspegitatik aztertu dute emakumearen posizio juridikoa, eta horrek ikuspegi anitza eta aberasgarria ematen dio ikastaroari, euskal zuzenbidearen alderdi berezi hori hobeto ulertzeko.

Errealitate hori ikusteko, Alberto Santanak Mendieta margolana aurkeztuko du: *1476an, bizkaitarren aurrean Fernando Katolikoaren zina*. Bertan, Bizkaiko udalerrietako hautetsien ordezkariak emakume legez itxuratuak izan ziren, eta herri bakoitza bere nortasun-ikutuaren bidez sinbolizatzen zuten. Europako artearen historian emakumeak ordezkari politiko batean ikusgarri egiten diren lehen aldia da. Gainera, emakumeen parte-hartzea eskubidearen subjektu aktibo gisa aztertuko da Gernika-Lumoko Euskal Herria Museora egingo den bisita tematiko gidatu batean.

Gure iragana ezagutzeak berdintasunezko etorkizuna eraikitzen lagun dezake. Ikastaro honek, beraz, aukera paregabea eskaintzen du emakumeek euskal historia juridikoan duten papera aztertzeko, ikasteko eta eztabaidatzeko, Gernikako Juntetxea bezalako ingurune sinboliko batean.

Helburuak

Euskal zuzenbide zibilean emakumeak duen eginkizuna aztertzea ikuspegi historiko eta juridikotik, garaiko beste ordenamenduekin alderatuta bere tokia nabarmenduz.

Emakumeen eskubideek euskal zuzenbidearen eremuan duten konfigurazioari buruzko aurkikuntza berrienak zabaltzea, bereziki Iura Vasconiaearen sinposioetan jasotakoak.

Euskal ondare juridikoaren ezagutza sustatzea baliabide bisualen eta esperientziakoen bidez, hala nola Mendieta trilogia piktorikoa interpretatuz eta Gernika-Lumoko Euskal Herria Museora bisita gidatua eginez.

Genero berdintasunari buruzko hausnarketa sustatzea euskal legatu juridikoaren azterketaren bidez, iragana egungo erronkekin lotuz, bidezkoagoa eta berdinzaleagoa den gizartea eraikitzeko.

Lankidetzak

BATZAR NAGUSIAK
JUNTAS GENERALES
BIZKAIA

Programa

2025-06-19

09:15 - 09:30 Registro

09:30 - 10:00 Inaugurazio instituzionala. Parte hartzeko ordena:

Bienvenida y Presentación del curso

Ana Otadui | Juntas Generales de Bizkaia - Presidenta
Gregorio Monreal Zia | Fundación Iura Vasconiae - Presidente honorario
Mikel Mancisidor de la Fuente | Universidad de Deusto - Profesor de Derecho Internacional Público
Itziar Alkorta Idiakez | UPV/EHU - Profesora de Derecho Civil

10:00 - 11:00 “SESIÓN 1”

Moderadora

Itziar Alkorta Idiakez | UPV/EHU - Profesora de Derecho Civil

La Casa Vasca a partir de las escrituras notariales de los solares de Lopetedi, Garate y Gorostazu (s. XVI-XX)

Mikel Prieto Gil San Vicente | Dr. investigador independiente especialista en archivos históricos

¿Eran las mujeres herederas preferentes en Gipuzkoa? Un análisis histórico

María Rosa Ayerbe Iribar | UPV/EHU - Profesora titular de Historia del Derecho

11:00 - 11:30 **Café**

11:30 - 12:30 “SESIÓN 2”

Moderadora

María Begoña Cava Mesa | Universidad de Deusto - Profesora de Historia

La dote en Bizkaia: más que un simple contrato matrimonial

Javier Garcia Martin | UPV/EHU - Profesor de Historia del Derecho

Propiedad y casa en Lapurdi: el rol de la mujer

Marie Pierre Arrizabalaga | Universidad CY Cergy Paris - Profesora de sociología

12:30 - 15:00 Comida

15:00 - 16:00 “Mujer y Derecho en la obra de Mendieta”

Alberto Santana Ezkerra | Diputación Foral de Bizkaia - Jefe del Servicio de Patrimonio Cultural

2025-06-20

09:30 - 11:00

“SESIÓN 3”

Moderadora

Maitena Arakistain Arriola | UPV/EHU - Profesora Adjunta de Derecho Civil

La posición de las mujeres vascas en el Derecho histórico (bajomedieval?): capacidades y limitaciones.

Janire Castrillo Casado | UPV/EHU - Profesora de Historia

La Mujer en el Derecho Navarro Histórico

Roldán Jimeno Aranguren | UPNA - Profesor de Historia del Derecho

Por la hidalguía universal. Roles jurídicos de vizcaínas, guipuzcoanas y ayalesas

Elena Llorente Arribas | UPV/EHU y Archivo Histórico Nacional - Investigadora

11:00 - 11:30

Atsedena

11:30 - 12:00

“SESIÓN 4”

Moderadora

Leire Gorostiza Etxeberria | UPV/EHU - Investigadora predoctoral

Mujeres y herencia: reglas de sucesión en Bizkaia y Ayala/Emakumeak eta oinordetza: ondorengotza arauak Bizkian eta Aiaran

Leire Imaz Zubiaur | UPV/EHU - Profesora de Derecho Civil

12:00 - 13:00

“Mujer, derecho y patrimonio. Una visita al Museo Euskal Herria en Gernika guiada por Leire Irazabal”

Leire Irazabal Basabe | Museo Euskal Herria - Directora

13:00 - 13:15

“Clausura en el Museo Euskal Herria”Itxiera

Clausura en el Museo Euskal Herria

Mikel Mancisidor de la Fuente | Universidad de Deusto - Profesor de Derecho Internacional Público

Itziar Alkorta Idiakez | UPV/EHU - Profesora de Derecho Civil

Zuzendaritza

Itziar Alkorta Idiákez

UPV/EHU

Zuzenbidean doktorea eta EHUko Zuzenbide Zibileko irakasle titularra. Bere ikerketaren ildo nagusia bioetika da eta gai horren inguruan hainbat monografia, artikuluko zientifiko eta dibulgaziokoak argitaratu ditu. VI eta VII Europako Programa Marko-ko 4 ikerketa-proiektutan parte hartu du, baita Programa Nazionaleko hainbat ikerketa-proiektutan ere. New Yorkeko Hastings Center for Bioethics, Filadelfiako Unibertsitateko Center for Bioethics eta Bordeleko Unibertsitateko irakasle bisitaria izan da. Eusko Ikaskuntzako idazkari nagusia izan zen, eta ondoren Jakiundekoa, Zientzia, Arte eta Letren Akademiakoa. UPV/EHUko irakaskuntzako kalitate eta berrikuntzako errektoreordea 2008 eta 2012 urteen artean, eta hezkuntza-ereduaren garapenaz, kalitate-programez eta unibertsitateko irakasleen prestakuntza eta ebaluazioaz arduratzen da. 2013 eta 2015 urteen artean, Eusko Jaurlaritzako Unibertsitate eta Ikerketa sailburuordea izan zen.

Mikel Mancisidor de la Fuente

Universidad de Deusto

Mikel Mancisidor Zuzenbidean lizentziatua da, Nazioarteko Harremanetan eta Diplomazian doktorea eta historioan doctorea. NBEko DESC Batzordeko Zientzia eta Giza Eskubideei buruzko Iruzkin Orokorraren errelatore izan da (batzorde horretako kide da 2013tik). Nazioarteko Zuzenbideko eta Giza Eskubideen Nazioarteko Zuzenbideko irakaslea izan da Deustun, American Universityn eta René Cassin Institutuan. 2013ko Eskubideen Urrezko Domina eta 202ko Eusko Ikaskuntza - Euskadiko Kutxa Humanitate Saria ditu.

Irakasleak

Itziar Alkorta Idiakez

UPV/EHU

Zuzenbidean doktorea eta EHUKo Zuzenbide Zibileko irakasle titularra. Bere ikerketaren ildo nagusia bioetika da eta gai horren inguruan hainbat monografia, artikulu zientifiko eta dibulgaziokoak argitaratu ditu. VI eta VII Europako Programa Marko-ko 4 ikerketa-proiektutan parte hartu du, baita Programa Nazionaleko hainbat ikerketa-proiektutan ere. New Yorkeko Hastings Center for Bioethics, Filadelfiako Unibertsitateko Center for Bioethics eta Bordeleko Unibertsitateko irakasle bisitaria izan da. Eusko Ikaskuntzako idazkari nagusia izan zen, eta ondoren Jakiundekoa, Zientzia, Arte eta Letren Akademiakoa. UPV/EHUKo irakaskuntzako kalitate eta berrikuntzako errektoreordea 2008 eta 2012 urteen artean, eta hezkuntza-ereduaren garapenaz, kalitate-programez eta unibertsitateko irakasleen prestakuntza eta ebaluazioaz arduratzen da. 2013 eta 2015 urteen artean, Eusko Jaurlaritzako Unibertsitate eta Ikerketa sailburuordea izan zen.

Maitena Arakistain Arriola

Euskal Herriko Unibertsitatea, Irakasle Laguntzaile Doktorea

Zuzenbidean doktorea eta EHUKo Zuzenbide Zibileko irakaslea

Marie Pierre Arrizabalaga

Maria Rosa Ayerbe Iribar

AYERBE IRIBAR, Mª Rosa Doctora en Historia por la Universidad de Barcelona y Profesora Titular de Historia del Derecho y de las Instituciones de la UPV/EHU. Su línea de investigación se ha centrado y centra en la Historia del Derecho Vasco, especialmente guipuzcoano. Premio Nacional de Heráldica 2008, es actualmente Directora del Boletín de la Real Sociedad Bascongada de los Amigos del País, que edita la Sociedad, y del Boletín de Estudios Históricos sobre San Sebastián y Gipuzkoa, que edita la Fundación Kutxa. Es, asimismo, Directora de la Colección de Fuentes Documentales Medievales del País Vasco, que edita la Sociedad de Estudios Vascos/Eusko Ikaskuntza, miembro fundador y directora de la Revista Iura Vasconiae que edita la Fundación para el Estudio del Derecho Histórico y Autonómico de Vasconia, y miembro Correspondiente por Gipuzkoa de la Real Academia de la Historia. Tiene en su haber más de 50 libros y 80 artículos, entre los que destacan los 43 volúmenes de la Colección de Juntas y Diputaciones de Gipuzkoa (1550-1700), que edita la Diputación Foral y las Juntas Generales de Gipuzkoa

Janire Castrillo Casado

UPV/EHU

Licenciada en historia (2008) y doctora por la Universidad del País Vasco (2016). Comenzó su actividad académica en el Departamento de Historia Medieval, Moderna y de América de dicha Universidad como investigadora predoctoral, realizando varias estancias de investigación en universidades francesas durante dicha etapa. En la actualidad, ejerce como docente e investigadora en el Departamento de Didáctica de las Ciencias Sociales de la Facultad de Ciencias de la Educación y el Deporte de la Universidad del País Vasco, y forma parte del grupo de investigación Sociedad, poder y cultura (siglos XIV-XVIII) liderado por José Ramón Díaz de Durana. La orientación de sus temas de investigación se ha centrado en el estudio de las mujeres en el País Vasco durante los siglos XIV y XV, que fue el eje de su tesis doctoral titulada Régimen jurídico, económico y social de las mujeres vascas durante la Baja Edad Media.

María Begoña Cava Mesa

Begoña Cava Mesa es Doctora en Historia Moderna y Contemporánea por la Universidad de Deusto. Profesora en la Facultad de Ciencias Sociales y Humanas-Historia-de Bilbao. Amiga de Número de la Real Sociedad Bascongada de los Amigos del País, y Vocal de la Junta Rectora de la Comisión de Bizkaia (RSBAP). Ha publicado numerosas obras históricas y artículos monográficos en revistas especializadas; ha coordinado Jornadas monográficas para la RSBAP y editado sus actas; es regular ponente en Congresos de carácter histórico y de reflexión interdisciplinar. Pertenece en calidad de Vocal a la Junta directiva de AEA y forma parte de comités científicos a nivel estatal.

Javier Garcia Martin

Leire Gorostiza Etxeberria

Doktoregaia Enpresa Zuzenbidea eta Zuzenbide Zibila departamentuan, EHU. Zuzenbide gradua eta abokatutza masterra burutu zituen Deustuko Unibertsitatean, Ondoren, Soziologia Juridikoari buruzko Nazioarteko masterra egin zuen International Institute for the Sociology of Law-n.

Leire Imaz Zubiaur

UPV/EHU

Profesora de Derecho Civil de la Facultad de Derecho de la UPV/EHU.

Leire Irazabal Basabe

BizkaiKOA

Leire Irazabal Basabe (Gernika-Lumo 1975) Artearen Historian lizentziatua (UPV-EHU); Museoetan masterra: Hezkuntza eta Komunikazioa (Zaragozako Unibertsitatea). Soperuertako Enkarterrietako Museoko hezkuntza eta komunikazio saileko arduraduna (2003-2006); Gernika-Lumoko Euskal Herria Museoko teknikaria (2006-2018) eta Bermeoko Arrantzaleen Museoko teknikaria (2014-2018), bi museoetako hezkuntza eta komunikazio arloko arduraduna izanik. Komunikazio arloko teknikaria BizkaiKOA (2019-2021). Gaur egun Gernika-Lumoko Euskal Herria Museoko zuzendari teknikoa da.

Roldán Jimeno Aranguren

Nafarroako Unibertsitate Publikoko (NUP) Zuzenbidearen eta Erakundeen Historiako katedraduna da, eta gaur egun, Unibertsitate horretako Idazkari Nagusia. Zuzenbidean lizentziaduna da UNEDen, eta Historian lizentziaduna Nafarroako Unibertsitatean, sari berezia eta Ikasketen Amaierako Hirugarren Sari Nazionala lortu zituela. Historian doktorea da Nafarroako Unibertsitatean, Filosofia eta Hezkuntzaren Zientzietan doktorea EHUn, eta Zuzenbide doktorea Deustuko Unibertsitatean. NUPen irakasten hasi aurretik, Nafarroako Unibertsitateko irakasle izan zen (1996-2001) eta Pau eta Adourreko Herrialdeetako Unibertsitatekoa (2001-2003). Ikerketa-egonaldi ugari egin ditu Ameriketako Estatu Batuetako, Italiako, Frantziako eta Irlandako unibertsitate-zentroetan. Hogeita bat libururen egilea da, eta ehunetik gora artikulua idatzi ditu aldizkari zientifikoetan eta lan kolektiboetan parte hartu du. Halaber, José María Jimeno Jurío. Obrak osoak bildumaren zuzendaria da, eta 50 liburu baino gehiago argitaratu dira dagoeneko. Príncipe de Viana aldizkariaren zuzendaria da, Nafarroako Gobernuak argitaratua. Nafarroako Foru Zuzenbide Zibileko Aholku Kontseiluko kidea da.

Elena Llorente Arribas

Historian lizentziatua eta gizarte-historiako masterra, 2014 eta 2019ko maiatza bitartean historia modernoko doktoretza egin du, Euskal Herriko Unibertsitateak José María Imízcozen babespean kontratatua. 2014tik, J. M. Imízcozek zuzendutako ikerketa-taldeko kidea da, eta Ministerioak taldeari emandako proiektuetan parte hartu du. Horrez gain, Euskal Unibertsitate Sistemako Gizartea, Boterea

eta Kultura ikerketa-taldeko kidea da, XIV. eta XVIII. mendeetan. Orain arte, haren ikerketa-ildoak gizarte-mugikortasunarekin eta merkataritza-oinarriko oligarkien eraikuntzarekin lotuta egon dira Euskadin, XVI. eta XVII. mendeen artean.

Mikel Mancisidor de la Fuente

Universidad de Deusto

Mikel Mancisidor Zuzenbidean lizentziatua da, Nazioarteko Harremanetan eta Diplomazian doktorea eta historioan doctorea. NBEko DESC Batzordeko Zientzia eta Giza Eskubideei buruzko Iruzkin Orokorraren errelatore izan da (batzorde horretako kide da 2013tik). Nazioarteko Zuzenbideko eta Giza Eskubideen Nazioarteko Zuzenbideko irakaslea izan da Deustun, American Universityn eta René Cassin Institutuan. 2013ko Eskubideen Urrezko Domina eta 202ko Eusko Ikaskuntza - Euskadiko Kutxa Humanitate Saria ditu.

Mikel Prieto Gil San Vicente

Alberto Santana Ezkerra

Bizkaiko Foru Aldundia

Bizkaiko Foru Aldundiko Kultura Ondare Zerbitzuko burua. Bizkaiko Ondare Etnografikoaren arduraduna BFA-BFAn. Historialaria, Artearen Historiako irakaslea Bergara-UNEDen. Euskal Arkitektura tradizionalaren Historian aditua, gaiari buruzko argitalpen espezializatu askoren egilea. Euskal Historia eta Kulturaren dibulgatzaile zientifikoa telebistarako ehunka hitzaldi eta dokumental saiotan (Una Historia de Vasconia; Euskal Herria, Mirada Magica; Ibilbideak Euskal Herriaren alde). Boise State Universityko (AEB) Basque Studies Centerreko zuzendari ohia. Amaiurko Gazteluko Operazio zuzendari ohia, turismo berde eta kulturaleko zentrala Euskal Herrian.

Matrikula prezioak

AURREZ AURRE	2025-06-19 ARTE
Orokorra	60,00 EUR
Matrikula murriztua orokorra	51,00 EUR
Matrikula exentzia	42,00 EUR
Gazte tarifa	25,00 EUR
Ikastaroak guztiontzat	51,00 EUR
ASPEGIko bazkideak	51,00 EUR

Kokalekua

Gernikako Batzar Etxea / Euskal Herri Museoa

Allende Salazar Kalea, s/n, 48300 Gernika-Lumo / Allende Salazar kalea 5, 48300 Gernika-Lumo

Bizkaia